

מסורת הש"ס

- ↑ ב"ק מו, ב) [לקמן כג:], א) [ב"ק מו:].

גליון הש"ס

גסר׳א המוכר שור. ע"י ירושלמי פ"ה דשעיות על מתני' דבש"א לא ימטר לו פרה הורשת בשעיות: רשב"ם ד"ה (יכול לובר) [לשחיטה] ב' ואפילו טעין חד בינייהו ברי. תמה לי גלס המוחזק אומר ברי גס לסומסס אין מוצאין ממנו כדקתני במתניתין דב"מ השולל אמר שסרה תמה והמשאל אינו יודע פטור ובע"ג: בא"ד ובכו בלא ויבב. ק"ל ה' הסם דאין כאן מוחזק ולא חזקת מרי"ק גס לנצח מולקס:

הגהות הב"ח

(א) גב' לשחטה מכרתיו לך אמאי וליתוי א':

מוסף רש"י

לנכסתא. לשחטה (ב"ק מו). וליחזי דמי חיבי צניה. דמי רדאי יקרינ (סוס).

מוסף תוספות

א. ומה שלא צמח לפי שעדיין לא הגיע זמן הוריעה. כלש"ל. ב. [ולכן תליא התם בחסרון הזמן, ולא נתן הטעם בחסרון הורע. מהר"ם ג. שיש לפטור מאותן זרעים ממש ואנו מכירין בהן שאינם ראויים לצמחז וכו'. מבי"ב. ד. [והכי פירושו מהו דתימא זיל בתר רובא אצ"פ שהרמים מסייעים למוחזק קמ"ל. חז"ק ב"ק מו. ה. [ד]גליז דעתיה דלוקח הוא דבעין, אי לרדיא זבין אי לשחיטה זבין. ולא איכפת לן בדעתיה דמוכר בהכי. ר"י מנש. ועיי"ש. ו. עיין רעטב"א.

## המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

**המוכר פירות**. סתם ולא פירש אס לזריעה אס לאכילה: וזרען. הלוקח: ולא זמחו. לא מצעיל פירות דאיכא דוצין לזריעה ואיכא דוצין לאכילה ומאי למימר לאכילה מכרתיו לך ואין כאן מקח טעות כלל אלא אפילו זרע פשתן דרוב הפשתן הנקח

צעולם לזריעה קונין אותו דכיון דאיכא דוצין נמי לאכילה כדאמרינן (נדרים דף מטו.) לוליצא דכיתנא לכותמא אינו חייב באחריותן דמאי למימר לאכילה מכרתיו לך דבממונא לא אולינן בתר רובא כדשמואל בגמרא. ודוקא זרע פשתן משום דחזי לאכילה אצל זרעוני גינה כגון זרע כרוב וקפלוט שאינו נאכל כלל חייב באחריותן שרשצ"ג אומר זרעוני כו' הכי מפרש בגמרא: **חייב באחריותן**. דהוי מקח טעות והרי הוא כעניס של זית ונמנא של שקמה יין ונמנא מומן דהוי מקח טעות וכל שכן כבאן דהתם מיהא איכא דניחא ליה דבחי ואיכא דניחא ליה דבחי אצל הכא

כיון דלאכילה לא חזו ולזריעה לא חזו אין לו תקנה אלא להסקה ואפילו דמי עניס לא ישלם לו לוקח דהא לא נהנה בהם כלום וגם לא שלח בהן יד דנתחייב באחריותו וכמי שאמר לו מוכר לך זרע אותם דמי דודאי לזרע וצניניהו: **גב' איסרה**. לקמן [גכ]. פריך עלה מתניתין הלבך נקט לה הכא: **ונמנא שהי נגחן**. קודם מכירה ואין ראוי אלא לשחיטה: **מקח טעות**. כיון ונמנא חומץ והדרי וזוי כדמפרש טעמא לקמיה [עכ"ב] דרובא לרדיא וצני: **יכול לומר לו כו'**. דבממונא לא אולינן בתר רובא אלא אחר טענה טובה: **לשחיטה מכרסיו לך**. דהא איכא דוצין לשחיטה ורובא לאו כלום הוא והוה ליה כי פלגא ופלגא והמוציא מחזירו עליו הראיה. ואפילו לסומכוס דאמר בפרק שור שנגח<sup>א</sup> ממון המוטל בספק חולקין וקיימא לן כוותיה דסתם לן תנא התם כוותיה ה"מ כגון שור שנגח את הפרה ונמנא עברה בצדה ואין ידוע לצית דין היאך היה המעשה אם ילדה קודם נגיחה או אחר כן <sup>ב</sup> ואפילו טעין חד מינייהו טענת ברי ואידך טענת שמא כדאמרינן התם <sup>ג</sup> וכמו סבא ויצם בנכסי ספק בפרק החולץ (בימות דף לז.) דקיימא לן חולקין משום דאין ידוע אם צן ט' לראשון ויירשנו וקנו או צן ו' לאחרון וצנו של יצם הוא אצל הכא שאנו יודעין היאך היה המעשה הרי זה מכרין לזה סתם ונמגלה הדבר שהיה נגחן קודם לכן הכא מודה סומכוס דלא הוי ממון המוטל בספק אלא אולינן בתר ההוא שטוען יפה דכיון דרובא לא כלום הוא לא היה לו למוכר לפרש אלא הלוקח הוה ליה למימר לרדיא קבעינא ליה ומנלא פ"י הפסיד ולא דמי ליין ונמנא חומץ [לעיל כג:]. דהתם יין קחצע מיניה דמוכר בהדיא: ה"ג **וליתוי אי גברא דוצין לרדיא לרדיא אי גברא דוצין לנכסתא לנכסתא**. כלומר ה"ד דפליגי רב ושמואל ליחוי אי האי גברא עובד אדמה הוא ולא טבח ורגיל לקנות שורים לחרישה וכגון שהיו מכירין זה את זה ודאי לרדיא וצין ואפ"י

לשמואל ליהוי מקח טעות דכיון שמכירין זה את זה הרי כאילו פירש לו מכור לי שור לחרישה ודמי למוכר זרעוני גינה שאינן נאכלין דמסתמא חייב באחריותן: **דוצין לנכסתא**. כגון טבח שאינו עובד אדמה: ומשני **בגברא דוצין להכי ולהכי**. טבח ועובד אדמה: דמי רדיא יחזירין הרבה על דמי שחיטה: **וליתוי**. אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסתא לנכסתא כיון דהאי גברא עביד דוצין להכי ולהכי היה לנו לילך אחר הדמים ונימא הדמים מודיעים דשור לרדיא קונין בעשרים דינרים ולשחיטה צ"י דינרים. ויחזי אי דמי רדיא יבז ליה דהיינו כ' דינר הדמים מודיעים דלרדיא וצין והרי זה מקח טעות כמוכר יין ונמנא חומץ ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מכרתיו הא ודאי לרדיא וצין דהא אפילו לשחיטה וצין כיון דדמי רדיא קביל מיניה דלוקח מקחו בטל דנתאנה יתר משמות דהא לא חזי לרדיא שהרי נמנא נגחן ואינו שוה אלא י' דינרים לשחיטה ואי דמי נכסתא יבז ליה ודאי דלנכסתא וצין ואף על פי ששוה י' דינרים כמו שנתן קאמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרחא כדלקמן ואמאי לימא הדמים מודיעין דהא אפילו לרבנן דאמרין בפרק המוכר את [הספינה] [לעיל דף עו:] אין הדמים ראייה הני מילי גבי מכר את האמד לא מכר את הבקר וכדאוקיימנא בדוכתא דקרי ללמד למד ולבקר בקר ואיכא נמי דקרי ליה לבקר למד דכיון דלאו כולי עלמא קרו ליה לבקר למד איכא למימר דהאי לוקח הוי מהנהוג דקרי לבקר בקר והלבך קא"ל מוכר למדי מכרתיו לך ולא בקר שהמוציא מחזירו עליו הראיה והלבך על הלוקח להציא ראייה שהוא מאותן הרגילין לקרוא לבקר למד ומנלא מייתי ראייה מפסיד אלא דהאי גברא וצין לרדיא ולשחיטה מודו רבנן דהדמים מודיעים דכיון דידעין בדואי צהאי לוקח דרגיל לקנות לרדיא וגם הדמים מודיעין הלבך הדמים ראייה דכי האי גוונא נמי אמרינן התם היכי דמי אי דקרו ליה ללמד למד כו' אלא דקרו ליה נמי לבקר למד כולה וצין ליה אלמא היכא דכל צני העיר קורין לבקר למד אע"פ שקורין לו לפעמים בקר אמרינן דכוליה וצין דכיון דידעין ציה צהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לבקר למד כשאר צני העיר וגם הדמים מודיעין דבקר עס למד וצן הלבך אמרי רבנן דהדמים ראייה וה"ג כיון דהאי גברא וצין לרדיא ולשחיטה והדמים מודיעין דלרדיא וצין ודאי כיון דאיכא מילתא דמוכחא הדמים ראייה. כן נראה בעיני: **דאייקר בישרא כו'**. וליכא דמים מודיעין. ואיכא דגרס דזל רדיא וקס כי בישרא והיינו הך: וצני גמרא **נמאי נפקא מינה**. פלוגתא דרב ושמואל מאחר ששוה יפה מה שנתן צו: **לטרחא**. טורח מכירת השור לשחטו ולמכור בעשר הלבך אחר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר לו המוכר דמיו: ה"ד. דהוי מקח טעות להחמיצ המוכר להחזיר הדמים:

## צב.

**המוכר פירות**. וזרעוני גינה שאינם נאכלים חייב באחריותן. מימה אמאי חייב באחריותן לימא ליה מה שלא אמחו לפי שלא זרעת אותם בזמן שהיו ראויס לזריעה דהכי אמרי' בהמקצב (ב"מ דף קה:.) דמתן המקצב שדה מחזירו ואכלה חגב או נשדפה אס

מכת מדניה [היא] מנכין לו מן הדמים ואמר עלה ר"ל בגמ' (שם קו:.) לא שנו אלא שזרעה וזמחה ואכלה חגב אצל זרעה ולא זמחה מני אמר ליה [צעל הקרקע] כל (כ') [ימ'] זרע זרע ליה [ואולי] כו' <sup>א</sup> ויש לומר דהתם מיירי בזמכת מדניה דכולהו צאגי נמי לא זמחו ולית לן למימר שכל צני צאגי זרעו זרע שאינו ראוי לזריעה <sup>ב</sup> אי נמי הכא מיירי דאילנאי מילתא למפרע שלא היו ראוין לזריעה כלל <sup>ג</sup> וכן משמע בגמרא דאיכא למאן דמחייב לשלם אפי' ההולאה ואין צבא לחייבו כלל כל ההולאה אלא כשלא היו ראוין כלל לזריעה וידע המוכר שלא היתה ראויה

לזריעה: **וְלִיָּחֲזִי אִי דְּמִי רְדִיא וּב'.** דלפ"י לרבנן [לעיל עו:.] דלית להו דאין הדמים ראייה היינו הסם דוקא דרובא דקרו ללמד למד דרובא וחזקה מסייעין למוכר ולהכי אין הדמים ראייה להכחיש רוב וחזקה ואפ"י לפי ספרים דגרסי דאיכא דקרו ללמד למד כו' ולא גרסי רובא מכל מקום אין כח דמים להכחיש החזקה אצל הכא דרובא לרדיא וצני ואיכא חזקה כנגד אותו רוב שהמוכר מוחזק אפי' רבנן מודו דיש לדמים ראייה לסייע לרוב או לחזקה ובהכי אמי שפיר הדיא דריש פרק המניח (ב"ק דף כו. וסס) אפילו אליבא דרב גבי היינו כד היינו חצית דקאמר לא צריכא דרובא קרו לחציתא חציתא ולכא כדא מהו דתימא זיל בתר רובא קמ"ל דאין הולכין בזממון אחר הרוב דלפילו רב מודה התם דאין הולכין אחר הרוב כיון דמים מסייעין לצעל הכד המוחזק <sup>א</sup> [והוא הדין דה"מ למימר התם איפכא מהו דתימא זיל בתר חזקה קמ"ל דאין הולכין בזממון אחר חזקה אלא אחר הרוב אם היו דמים מסייעים לרוב אצל זה לא היה שום חידוש לרב ומיחו צלאו הכי מפרש רבינו תם דאמי אפילו כרב משום דיכול לומר המוכר ללוקח קים לי בנפשאי שאני מן המיעוט דקרו לכדא חציתא וכשהתנה עמו חצית לא יתן אלא כד אצל הכא במוכר שור ונמנא נגחן אזיל בתר רובא דוצני לרדיא והוי מקח טעות דלא מני אמר ליה מוכר ללוקח אתה מן המיעוט דוצני לשחיטה <sup>א</sup>:

**לְמֵאִי נִפְקָא מִינָה לַטְרַחָא.** לעיל בהמוכר את הספינה (דף פג:.) גבי פיות ונמנאו רעות ואף על גב דליירי

שוה בשוה לא צעי מאי נפקא מינה דבהדיא מוקמינן מתניתין דהתם כשהוקרו והחלו אך תימה דהכא אמאי לא מוקי לה הכי דנפקא מינה כגון דבשעת לקיחה אייקור בישרא וקס דמיי רדיא אצל אחר כן הוול אי נמי כשאינה פחות משפות':

אי שור לחרישה ודמי למוכר זרעוני גינה שאינן נאכלין דמסתמא חייב באחריותן: **דוצין לנכסתא**. כגון טבח שאינו עובד אדמה: ומשני **בגברא דוצין להכי ולהכי**. טבח ועובד אדמה: דמי רדיא יחזירין הרבה על דמי שחיטה: **וליתוי**. אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסתא לנכסתא כיון דהאי גברא עביד דוצין להכי ולהכי היה לנו לילך אחר הדמים ונימא הדמים מודיעים דשור לרדיא קונין בעשרים דינרים ולשחיטה צ"י דינרים. ויחזי אי דמי רדיא יבז ליה דהיינו כ' דינר הדמים מודיעים דלרדיא וצין והרי זה מקח טעות כמוכר יין ונמנא חומץ ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מכרתיו הא ודאי לרדיא וצין דהא אפילו לשחיטה וצין כיון דדמי רדיא קביל מיניה דלוקח מקחו בטל דנתאנה יתר משמות דהא לא חזי לרדיא שהרי נמנא נגחן ואינו שוה אלא י' דינרים לשחיטה ואי דמי נכסתא יבז ליה ודאי דלנכסתא וצין ואף על פי ששוה י' דינרים כמו שנתן קאמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרחא כדלקמן ואמאי לימא הדמים מודיעין דהא אפילו לרבנן דאמרין בפרק המוכר את [הספינה] [לעיל דף עו:] אין הדמים ראייה הני מילי גבי מכר את האמד לא מכר את הבקר וכדאוקיימנא בדוכתא דקרי ללמד למד ולבקר בקר ואיכא נמי דקרי ליה לבקר למד דכיון דלאו כולי עלמא קרו ליה לבקר למד איכא למימר דהאי לוקח הוי מהנהוג דקרי לבקר בקר והלבך קא"ל מוכר למדי מכרתיו לך ולא בקר שהמוציא מחזירו עליו הראיה והלבך על הלוקח להציא ראייה שהוא מאותן הרגילין לקרוא לבקר למד ומנלא מייתי ראייה מפסיד אלא דהאי גברא וצין לרדיא ולשחיטה מודו רבנן דהדמים מודיעים דכיון דידעין בדואי צהאי לוקח דרגיל לקנות לרדיא וגם הדמים מודיעין הלבך הדמים ראייה דכי האי גוונא נמי אמרינן התם היכי דמי אי דקרו ליה ללמד למד כו' אלא דקרו ליה נמי לבקר למד כולה וצין ליה אלמא היכא דכל צני העיר קורין לבקר למד אע"פ שקורין לו לפעמים בקר אמרינן דכוליה וצין דכיון דידעין ציה צהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לבקר למד כשאר צני העיר וגם הדמים מודיעין דבקר עס למד וצן הלבך אמרי רבנן דהדמים ראייה וה"ג כיון דהאי גברא וצין לרדיא ולשחיטה והדמים מודיעין דלרדיא וצין ודאי כיון דאיכא מילתא דמוכחא הדמים ראייה. כן נראה בעיני: **דאייקר בישרא כו'**. וליכא דמים מודיעין. ואיכא דגרס דזל רדיא וקס כי בישרא והיינו הך: וצני גמרא **נמאי נפקא מינה**. פלוגתא דרב ושמואל מאחר ששוה יפה מה שנתן צו: **לטרחא**. טורח מכירת השור לשחטו ולמכור בעשר הלבך אחר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר לו המוכר דמיו: ה"ד. דהוי מקח טעות להחמיצ המוכר להחזיר הדמים:

אי

### עין משפט

### נר מצוה

א א מיי פט"ז מהל' מכירה הל' ב סתם לאוין קע טוש"ע חז"ת סי' רלג

ספיקא:

ב ב מיי"י שם הל' א טוש"ע

שם ספיקא:

ג ג ד ה מיי"י שם הל' ה

טוש"ע שם ספ"י ג:

רבינו גרשום

המוכר פירות. בסתם לחברו: וזרען ולא צמחו. לפי כי מקולקלין גינהו. אפי' זרע פשתן. מכר לו דאיכא למימר דזרע פשתן לאו לאכילה קאי אלא לזריעה וידעי למוכר שפיר דלדעת דזריעה קונה לוקח אפי' הכי אם לא צמחו אינו חייב באחריותן דמצוי למימר המוכר כסבור הייתי דלאכילה קבעית להו ולא לזריעה: רש"י ב"ג אומר ורעוני גינה שאינן נאכלין כלל חייב באחריותן. משום דהכא ודאי ידעי ליה למוכר דלזריעה קבעי להו וזרעוני שפירי הוה ליה לזבני. מכלל דזרע פשתן אינו חייב באחריותן משום דאיכא דקבעי ליה לאכילה או לצורך רפואה: אתמר המוכר רכב ומקשי' אמאי פליגי ביה רב ושמואל. ונחוי' האני גברא דובן אי' לרדיא זבן לצורך חרישה אי"כ מאי טעמא דשמואל הא ודאי מקח טעות הוא. ואי לצורך שחיטה זבין מאי טעמא דרב: לא צריכא בגברא דקונה להכי ולהכי שקצב ועובד אדמה הוא וקונה לרדיא ולשחיטה דהשתא ליכא למיקם עלה דמלתא. ולהכי סבירא ליה לרב דלצורך רדיא זבנה והרי זה מקח טעות. ושמואל אמר יכול לומר לצורך שחיטה זבניה: ומקשי' ולחזי אי דמי רדיא יחב מאי טעמא דשמואל ואי דמי בשרא יחב מאי טעמא דרב. ומשני לא צריכא דאייקר בשרא לאכילה וקס ברדיא: למאי נפקא מינה. הוואיל דדמי חד יחוב בין לרדיא בין לשחיטה. כלומר במאי פליגי הא צני לזבני לצורך אכילה ולמקני מהני דמים לרדיא. משום דטרחא יתירא ללוקח לזבנה לצורך אכילה להאי ולמקני אחריתי ומשום הכי פליגי רב ושמואל. ומקשי' היכי דמי